

“Cik dziļi iemītas mūsu pēdas?”

/Andrejs Irbe/

Esmu kāja. Laika kāja. Esmu gauss un monotons. Jauni cilvēki teic, ka laiks tik lēni iet, jo paši ir ātri un viņu jaunās kājas kustas ar gaismas ātrumu, bet veciem cilvēkiem vecas kājas un vēl gausāki solīši par maniem. Es arī esmu vecs- vecākais visā mūžaceļa gājienā, sirmāks par Visuma kāju (labāk to viņam neatgāināt, citādi aizspers vēl kādu zvaigzni melnajā caurumā), bet ne visi mēs esam padzīvojuši, un ne visi vēlas iet plecu pie pleca ar tādiem kā es - miermīlīgiem, garlaicīgiem večukiem.

Ir tāds Karš. Karš ir visnegantākais un piktākais no kājām, bet vienu no mūsu sugas gan viņš nav spējis salauzt - latvju kāju!

Atceros savus raženos gadus, kad sāka pienākt daudz jaunu kāju- Evolūcija, Neolīts un - šeku reku - Latvju kāja! No malas skatoties, tāds dīvains - gara plakana pēda, īsi pirksti, bet, ziniet, tādu pēdu nospiedumus grūti izdzēst! Jo pēdas dziļāk iemītas, jo vairāk Latvijai garā augt un mūžam dzīvot!

Tā Latvju kāja tikusi traucēta un biedēta, Kara kāja to vairākas reizes mēģināja salauzt un izdzēst tā pēdas, citu tautību kājas mēģinājušas izdzīt no mājām vai uzkundzēties, bet šī plakanā, smagā pēda kā turējusi, tā vēl joprojām tur to pie zemes.

Cilvēku kājas nāk un iet, par vēstures notikumu kājām liecina vien to samītie grants gabaliņi, bet Latvju kāja - lai mani Zibens (kāja) sasper! -dzīvos mūžam, un tā pēdas būs dziļi iemītas un mīsies līdz pat mana mūža ceļa beigām!

E. G., 11.a

Mana pati pirmā atmiņa ir kādi Ziemassvētki vecajā dzīvoklī. Tad es biju kādus pāris gadus veca. Atceros, ka man mugurā bija balti un zili svītrots džemperis un kājās sarkanās zeķubikses. Eglīte bija pavisam maza. Kādus desmit centimetrus augstāka kā trīsgadīgs bērns. Mani vienmēr fascinēja tie sudraba tārpī vai strēmēlītes, vai kā kurš tos dēvē. Ar tiem trīsgadīgo izklaidēt bija pavisam viegli. Man vēl ir saglabājusies bilde, kur ome stāv blakus un pieskata gan mani, gan eglīti.

Cita atmiņa, kura, manuprāt ir diezgan nenožīmīga, ilgst tikai pāris sekunžu. Tad man arī bija kādi trīs gadi un atmiņas vieta ir Lido. Ziniet, tas Lido, kur ziemā var slidot, un tur ir pilns ar citām atrakcijām. Vēl joprojām atceros, ka vismaz agrāk tur bija triju gadu veca bērna iespaidos LIELS metāla slidkalniņš, kas laistās kā sudrabs un saulainās vasaras dienās parasti uzkarst kā cepampanna. Tātad atmiņa ir tāda, ka es slīdu pa uzkaršušo slidkalniņu lejā un mani galā sagaida, saķer un pamet gaisā kāds vīrietis. Seju es neatceros, taču šķiet, ka tas bija mans tēvs. Īsti neesmu zinājusi, kā izskatās mans tētis, taču šī atmiņa man ir iekodēta kā vienīgā, kur es esmu bijusi kopā ar šo cilvēku.

Tas ir interesanti, kādas darbības vai notikumi mums saglabājas galvā, par kuriem zinām tikai mēs paši, taču mēs neesam tie, kuri šīs atmiņas veido. Tomēr viss pieredzētais, kas ir mūsu atmiņu kodolā, ir neliela pastaiga uz pagātni.

Marija Lazdiņa, 10.a

Un spurgaliņas uzsūc senaizmirstos rakstus, pusparvētos vārdus, kādus agoniju aplauztos kļiedzienus. Cauri kultūrslānim izvījies viens no sakņu atzariem, vēl gluži dzīvs un diametrā ap 20 centimetriem, kas turpina sazaroties līdz pašiem sakņu uzsūkšanas daļas galiem. Te nu ir – visapkārt apraktas paveras tik daudzas vērtības. Es tās uzņemu un pētu, kavējos atmiņās, salīdzinu ar to, ko šobrīd cauri lapu atvārsnītēm spēju saredzēt.

Pie vienas no labās puses vidējā slāņa saknēm atrodas kāds spēka amulets, veidots stopa formā ar izvītiem bezgalīgiem locījumiem. Es jūtu, kā mitrums ir to oksidējis, un uzsūcu varu zilganrudā tonī. Tā nēsātājs jau sen ir sadalījies, tikai atmiņas un nospiedums par izskatu vēl atrodas manī, noglabāts vienā no gadskārtu apliņiem.

Dziesmas, kas skandētas, vēl turpina vormot un ir dzirdamas pa laikam, kad vējš uzpūš, pa laikam, kad ķermis grauž koksnī – tie zina šīs rīmes, turpina tās nest. “Kolm pūgobod lillo, kolm rabbobod bungidi, kolm viedabod vorgidi pids randanaigo,” tas arī dzilnai ir gluži pazīstams meldiņš.

Savukārt kreisajā pusē, pie salīdzinoši nesenās saknes, vēl dzirdu pēdējos kļiedzienus, ko rada nodevīgas lodes urbums tieši līdzās aortai, caururbjot tikai miesu, dubultojot gan morālas, gan fiziskas sāpes. Tumšie acu dobuļi galvaskausā pavērsti uz sānu. Un atkal jau – šīs dvēseles pārsvarā uzturas vēl manos gadskārtu apļos. Tikai oktobra dienās līdz pat 10. novembrim mirušā velis staigā apkārt un nepazīst vairs savus sestās paaudzes mazbērnus. Neaicina pat Mārtiņa gaili lēkt katlā, necienā ar pienu un putru. Tikai šausmās skatās, ja velis, labu vēlēdams, ierodas kādā vakarā ciemos.

Bet ko nu, ne jau visi tā izturas. Pie manis nāk cilvēki, vēl mīl un runā. Es arī tiem dodu pretī savus pētījumus. Kāds no 21.gs. kalējiem ir sācis rekonstruēt senos amuletus. Ne ugunskrustu vai citus etnogrāfiskos rakstus. Nē, ir runa par arheoloģiskajiem. Tas mani iepriecina, turklāt viņi – tie, kas vēl daudzina šīs senās zināšanas, – nāk vismaz reizi gadā, vasaras saulgriežos, dej’ man apkārt un sauc, un gaviļē: „Ozoliņi, ozoliņi, līgo, līgo, tavu lielu diženumu!” Kaut tā saglabātos vēl ilgi un ilgi.

Bija atnākuši reiz mūsdienu dabas godātāji. Biologi un vides aktīvistu, tie man arī samācīja gudros vārdus un pirms aiziešanas vēl piesita zaļi baltu ozollapas zīmi stumbrā.

Es vecs jau esmu, bet zīles savas izkaisīju gan tuvākā apkaimē, gan tālāki sīlis tās aiznesa. Vēl spēšu nodot ilgāk savas ziņas, un nebūs mirt baltu tautai, nedz to retajam valodas zaram lūzt.

Elīna Ellere, 11.c klase